

ZAKON

O POTVRĐIVANJU OKVIRNE KONVENCIJE UJEDINJENIH NACIJA O PROMENI KLIME, SA ANEKSIMA

("Sl. list SRJ - Međunarodni ugovori", br. 2/97)

ČLAN 1

Potvrđuje se Okvirna konvencija Ujedinjenih nacija o promeni klime, sa Aneksima, sačinjena 9. maja 1992. godine u Njujorku u originalu na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku.

ČLAN 2

Tekst Konvencije, sa Aneksima, u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na srpski jezik glasi:

OKVIRNA KONVENCIJA UJEDINJENIH NACIJA O PROMENI KLIME

Sve strane ove Konvencije,

Smatrajući da promena klime Zemlje i njeni nepovoljni uticaji predstavljaju zajedničku brigu čovečanstva,

Zabrinute što je usled ljudskih aktivnosti došlo do značajnog povećanja koncentracije gasova staklene bašte u atmosferi, što ta povećanja pojačavaju prirodni efekat staklene bašte, i što će to u proseku dovesti do dodatnog zagrevanja Zemljine površine i atmosfere, a što može nepovoljno uticati na prirodne ekosisteme i čovečanstvo,

Uočavajući da najveći deo globalnih emisija gasova staklene bašte, u prošlosti i sadašnjosti potiče iz razvijenih zemalja, da je nivo emisija po stanovniku u zemljama u razvoju još uvek relativno nizak i da će deo globalnih emisija koje potiču iz zemalja u razvoju rasti uporedo sa ispunjavanjem njihovih društvenih i razvojnih potreba,

Uzimajući u obzir ulogu i značaj kopnenih i morskih ekosistema kao ponora i razervoara gasova staklene bašte,

Uočavajući da postoje mnoge nepoznanice u predviđanjima promene klime, a posebno u pogledu vremena nastanka, razmera i regionalnih karakteristika,

Uvažavajući da globalni karakter promene klime zahteva najširu moguću saradnju svih zemalja i njihovo učešće u efikasnom i odgovarajućem međunarodnom reagovanju u skladu sa njihovim

zajedničkim ali izdiferenciranim odgovornostima i respektivnim mogućnostima, a takođe i njihovim društvenim i ekonomskim uslovima,

Pozivajući se na odgovarajuće odredbe Deklaracije Konferencije Ujedinjenih nacija o čovekovoј životnoj sredini usvojene u Stokholmu, 16. juna 1972. godine,

Podsećajući da u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija i principima međunarodnog prava, države imaju suvereno pravo korišćenja sopstvenih resursa u skladu sa svojom politikom u oblasti životne sredine i razvoja, i da snose odgovornost da aktivnosti u okviru njihove jurisdikcije ili kontrole ne nanose štetu životnoj sredini drugih država ili regiona izvan granica pod nacionalnom jurisdikcijom,

Reafirmišući princip suvereniteta država u međunarodnoj saradnji u vezi sa promenom klime,

Prihvatajući da su države dužne da donesu efikasne pravne propise u oblasti životne sredine, da ekološki standardi, ciljevi i prioriteti u oblasti upravljanja treba da održavaju one aspekte životne sredine i razvoja na koje se primenjuju, i da standardi koje primenjuju neke zemlje mogu da budu za druge zemlje neodgovarajući i neopravdani s gledišta ekonomskih i društvenih troškova, a posebno za zemlje u razvoju,

Pozivajući se na odredbe rezolucije 44/228, Generalne skupštine UN, od 22. decembra 1989. god., koja se odnosi na Konferenciju Ujedinjenih nacija o životnoj sredini i razvoju, i rezolucija 43/53 od 6. decembra 1988. god., 44/207 od 22. decembra 1989. god., 45/212 od 21. decembra 1990. god. i 46/169 od 19. decembra 1991. god., o zaštiti globalne klime za sadašnje i buduće generacije čovečanstva,

Pozivajući se takođe na odredbe rezolucije 44/206, Generalne skupštine UN, od 22. decembra 1989. god., o mogućim nepovoljnim uticajima porasta nivoa mora na ostrvima i priobalnim područjima, naročito u niskim priobalnim područjima, i na relevantne odredbe rezolucije 44/172 Generalne skupštine UN, od 19. decembra 1989. god., o sprovođenju Akcionog plana borbe protiv širenja pustinja,

Pozivajući se i na Bečku konvenciju o zaštiti ozonskog sloja iz 1985. god., i na Montrealski protokol o supstancama koje uništavaju ozonski sloj, iz 1987. god., sa izmenama i dopunama od 29. juna 1990. god.,

Imajući u vidu Ministarsku deklaraciju Druge svetske klimatske konferencije, usvojenu 7. novembra 1990. god.,

Svesne vrednosti analitičkog rada mnogih država u oblasti promene klime, i važnosti doprinosa Svetske meteorološke organizacije, Programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu i drugih organa, organizacija i tela sistema Ujedinjenih nacija, kao i drugih međunarodnih i međuvladinih tela u razmeni rezultata naučnih istraživanja i koordinacija istraživanja,

Uviđajući da će mere neophodne za razumevanje i rešavanje promene klime biti ekološki i društveno-ekonomski najefikasnije ako su zasnovane na odgovarajućim naučnim, tehničkim i ekonomskim stanovištima i ako budu neprekidno iznova procenjivane u svetlosti novih saznanja u ovim oblastima,

Uviđajući da različite akcije na rešavanju problema promene klime, mogu biti ekonomski opravdane, i da mogu pomoći i u rešavanju drugih problema u oblasti životne sredine,

Uviđajući takođe upotrebu da razvijene zemlje na fleksibilan način preduzmu, kao prvi korak, neodložne akcije na osnovu jasno definisanih prioriteta ka razvoju sveobuhvatnih strategija reagovanja na globalnom, nacionalnom i, po dogovoru, regionalnom nivou, koje bi obuhvatile sve gasove staklene bašte, obavezno uzimajući u obzir relativne doprinose svakog od njih u pojačavanju efekta staklene bašte,

Uviđajući dalje, da su niske i druge male ostrvske zemlje i niske priobalne oblasti, aridne i semiaridne oblasti ili oblasti podložne poplavama, suši i širenju pustinja, kao i zemlje u razvoju sa neotpornim planinskim ekosistemima, posebno osetljive na nepovoljne uticaje promene klime,

Uvažavajući specifične teškoće nekih zemalja, posebno onih u razvoju, čije su privrede naročito zavisne od proizvodnje, korišćenja i izvoza fosilnih goriva, a koje se javljaju kao posledice akcija na ograničavanju emisija gasova staklene bašte,

Potvrđujući da reagovanje na promenu klime treba da bude dobro usklađeno sa društvenim i privrednim razvojem, kako bi se izbegli nepovoljni uticaji na privredni razvoj, uzimajući u potpunosti u obzir legitimne prioritetne potrebe zemalja u razvoju u ostvarivanju stabilnog ekonomskog rasta i iskorenjivanju siromaštva,

Prihvatajući da je svim zemljama, a posebno zemljama u razvoju, neophodan pristup resursima potrebnim za postizanje stabilnog društveno-ekonomskog razvoja, i to da bi zemlje u razvoju napredovale ka tom cilju, njihova potrošnja energije mora da raste, uzimajući u obzir mogućnosti za postizanje veće energetske efikasnosti i kontrolu emisija gasova staklene bašte uopšte, kroz primenu novih tehnologija pod uslovima koji takvu primenu čine korisnim sa ekonomske i društvene tačke gledišta,

Odlučne da zaštite klimatski sistem za sadašnje i buduće generacije,

Saglasile su se o sledećem:

Član 1

DEFINICIJE¹

U tekstu ove Konvencije:

1. "Nepovoljni uticaji promene klime" označavaju promene u fizičkoj životnoj sredini ili "biodiverzitet", usled promene klime, a koje imaju značajne štetne posledice na sastav, sposobnost obnavljanja ili produktivnost prirodnih i kontrolisanih ekosistema ili na funkcionisanje društveno-ekonomskih sistema ili ljudsko zdravlje i blagostanje.

2. "Promena klime" označava promenu klime koja je direktno ili indirektno uslovljena ljudskim aktivnostima koje izazivaju promene u sastavu globalne atmosfere, i koja je superponirana na prirodna kolebanja klime, osmotrena tokom uporedivih vremenskih perioda.

3. "Klimatski sistem" označava celinu koja obuhvata atmosferu, hidrosferu, biosferu i geosferu i njihove interakcije.
4. "Emisije" označavaju oslobađanje gasova staklene bašte i/ili njihovih prethodnika u atmosferu iznad određenog područja i u određenom periodu vremena.
5. "Gasovi staklene bašte" označavaju one gasne sastojke atmosfere, kako prirodne tako i antropogene, koji apsorbuju i ponovo emituju infracrveno zračenje.
6. "Regionalna organizacija ekonomske integracije" označava organizaciju koju su suverene države datog regiona formirale a u čiju nadležnost spadaju pitanja koja se regulišu ovom Konvencijom ili njenim protokolima, i koja je propisno ovlašćena, u skladu sa svojim internim procedurama da odgovarajuća dokumenta potpiše, ratifikuje, prihvati, odobri ili im pristupi.
7. "Rezervoar" označava jednu ili više komponenti klimatskog sistema gde je uskladišten neki gas staklene bašte ili njegov prethodnik.
8. "Ponor" označava bilo koji proces, aktivnost ili mehanizam, kojim se neki gas staklene bašte, aerosol ili prethodnik gasa staklene bašte, odstranjuje iz atmosfere.
9. "Izvor" označava bilo koji proces ili aktivnost usled koje se neki gas staklene bašte, aerosol ili prethodnik gasa staklene bašte, oslobađa u atmosferu.

---

¹ Naslovi članova su dati samo da pomognu čitaocu.

Član 2

CILJ

Krajnji cilj ove Konvencije i svih s njom povezanih pravnih instrumenata koje može usvojiti Konferencija Strana je da se, u skladu sa relevantnim odredbama ove Konvencije, postigne stabilizacija koncentracija gasova staklene bašte u atmosferi na nivou koji bi sprečavao opasne antropogene uticaje na klimatski sistem. Takav nivo trebalo bi da se postigne u vremenskom periodu koji bi omogućio ekosistemima da se prirodno prilagode promeni klime, koji bi obezbedio da ne bude ugrožena proizvodnja hrane i omogućio dalji stabilan ekonomski razvoj.

Član 3

PRINCIPI

U svojim aktivnostima na postizanju cilja Konvencije i sprovođenju njenih odredbi, Strane će se, između ostalog rukovoditi sledećim:

1. Strane su dužne da zaštite klimatski sistem za dobrobit sadašnjih i budućih generacija čovečanstva, na osnovu jednakosti i u skladu sa njihovim zajedničkim ali izdiferenciranim odgovornostima i odgovarajućim mogućnostima. U skladu sa tim, Strane - razvijene zemlje, trebalo bi da preuzmu vodeću ulogu u borbi sa promenom klime i njenim negativnim uticajima.

2. Neophodno je u punoj meri uzeti u obzir konkretne potrebe i specifične okolnosti Strana - zemalja u razvoju, naročito onih koje su posebno osetljive na nepovoljne uticaje promene klime, a takođe i onih Strana, posebno zemalja u razvoju, koje bi prema ovoj Konvenciji, morale da snose nesrazmeran ili pretežak teret.

3. Strane su dužne da preduzmu mere predostrožnosti u cilju predviđanja, sprečavanja ili svođenja na najmanju moguću meru uzroka promene klime i ublažavanja njenih štetnih uticaja. Tamo gde postoji rizik od ozbiljnih ili nepovratnih štetnih uticaja, nedostatak pune naučne pouzdanosti ne bi trebalo da posluži kao razlog za odlaganje usvajanja takvih mera, uzimajući u obzir da politika i mere koje se odnose na promenu klime treba da budu ekonomski efikasne tako da obezbede globalnu korist sa najmanjim mogućim troškovima. Da bi se to postiglo, takva politika i mere treba da uzmu u obzir različite društveno-ekonomske uslove, da budu sveobuhvatne, da obuhvate sve relevantne izvore, ponore i rezervoare gasova staklene bašte i mere prilagođavanja, i da obuhvate sve privredne sektore. Napore koji se ulažu u rešavanju problema u vezi sa promenom klime zainteresovane Strane mogu da preduzimaju na zajedničkoj osnovi.

4. Strane imaju pravo na stabilan razvoj i treba da ga pridržavaju. Politika i mere zaštite klimatskog sistema od antropogenih uticaja treba da odgovaraju konkretnim uslovima svake Strane i da budu integrisane u nacionalne programe razvoja, jer ekonomski razvoj ima ključni značaj za usvajanje mera koje treba preduzeti u reagovanju na promene klime.

5. Strane su dužne da sarađuju na unapređenju podsticajnog i otvorenog međunarodnog ekonomskog sistema koji bi vodio ka stabilnom ekonomskom rastu i razvoju svih Strana, a posebno Strana-zemalja u razvoju, omogućavajući im da uspešnije rešavaju probleme u vezi sa promenom klime. Mere koje se preduzimaju u savladavanju promene klime, uključujući i jednostrane mere, ne bi trebalo da posluže kao sredstvo za proizvodnju ili neosnovanu diskriminaciju ili prikriveno ograničavanje međunarodne trgovine.

Član 4

OBAVEZE

1. Sve Strane, uzimajući u obzir svoje zajedničke ali izdiferencirane odgovornosti i svoje konkretne nacionalne i regionalne prioritete, ciljeve i okolnosti razvoja, dužne su da:

a) Razrađuju, periodično obnavljaju, objavljuju i stavljaju na raspolaganje Konferenciji Strana, u skladu sa članom 12. nacionalne katastre antropogenih emisija iz izvora i ponorima odstranjenih količina svih gasova staklene bašte koji nisu regulisani Montrealskim protokolom, koristeći uporedive metodologije koje treba da usvoji Konferencija Strana;

b) Formulišu, sprovode, objavljuju i redovno obnavljaju nacionalne i, u odgovarajućim slučajevima, regionalne programe koji sadrže mere za ublažavanje promene klime putem rešavanja problema antropogenih emisija iz izvora i odstranjivanja ponorima svih gasova staklene bašte koje ne reguliše Montrealski protokol, kao i mere za olakšavanje odgovarajućeg prilagođavanja na promenu klime;

c) Doprinosu i sarađuju na razradi, primeni i širenju, uključujući i transfer tehnologija, metoda i procesa, kojima se ograničavaju, smanjuju ili sprečavaju antropogene emisije gasova staklene

bašte koja ne reguliše Montrealski protokol, u svim relevantnim sektorima, uključujući energetiku, saobraćaj, industriju, poljoprivredu, šumarstvo i uklanjanje otpada;

d) Doprinosu racionalnom korišćenju ponora i rezervoara svih gasova staklene bašte koja ne reguliše Montrealski protokol, uključujući biomasu, šume i okeane, kao i druge kopnene, priobalne i morske ekosisteme, a u relevantnim slučajevima pomažu i saraduju na njihovom očuvanju i poboljšanju kvaliteta;

e) Saraduju u pripremama za prilagođavanje uticajima promene klime; razrađuju i razvijaju odgovarajuće i integrisane planove za upravljanje priobalnim zonama, vodnim resursima i poljoprivredom, i zaštitu i obnavljanje onih područja, naročito u Africi, koja su pogođena sušom i širenjem pustinja kao i poplavama;

f) Uzimaju u obzir promenu klime, koliko god je moguće, pri sprovođenju svojih relevantnih društvenih, ekonomskih i ekoloških politika i akcija i koriste odgovarajuće metode, na primer procene uticaja, koje su formulisane i utvrđene na nacionalnom planu projektima i merama koje se preduzimaju radi ublažavanja ili prilagođavanja promeni klime, a u cilju minimiziranja štetnih uticaja na privredu, zdravlje stanovništva i kvalitet životne sredine;

g) Pružaju podršku i saraduju u naučnim, tehnološkim, tehničkim, društveno ekonomskim istraživanjima, sistematskim osmatranjima i uspostavljanju banke podataka o klimatskom sistemu, namenjenih boljem razumevanju i smanjenju ili otklanjanju preostalih nedoumica o uzrocima, uticajima, razmerama i vremenu pojave promene klime, kao i o ekonomskim i društvenim posledicama različitih strategija reagovanja;

h) Pružaju podršku i saraduju u sveobuhvatnoj, otvorenoj i operativnoj razmeni odgovarajućih naučnih, tehnoloških, tehničkih, društveno-ekonomskih i pravnih informacija, koje se odnose na klimatski sistem i promenu klime, a takođe i na ekonomske i društvene posledice različitih strategija reagovanja;

i) Pružaju podršku i saraduju u oblasti obrazovanja, obuke kadrova i upoznavanja stanovništva o problemima promene klime i podstiču najšire učešće u tom procesu, uključujući i nevladine organizacije; i

j) U skladu sa članom 12. dostavljaju Konferenciji Strana informacije koje se odnose na sprovođenje Konvencije.

2. Strane - razvijene zemlje i ostale Strane navedene u Aneksu I, preuzimaju na sebe sledeće konkretne obaveze:

a) Svaka od ovih Strana sprovodi nacionalnu politiku i preuzima odgovarajuće mere za ublažavanje promene klime, ograničavanjem antropogenih emisija gasova staklene bašte i zaštitom i povećanjem ponora i rezervoara gasova staklene bašte. Ova politika i mere treba da pokažu da razvijene zemlje preuzimaju inicijativu u modifikaciji dugoročnih tendencija antropogenih emisija u skladu sa ciljem ove Konvencije, smatrajući da bi vraćanje na ranije nivo antropogenih emisija ugljendioksida i drugih gasova staklene bašte koje ne reguliše Montrealski protokol, do kraja ove decenije, doprinelo takvoj modifikaciji, a uzimajući u obzir razlike u polaznim stanovištima i pristupima ovih zemalja ekonomskim strukturama i baznim resursima, potrebu za očuvanjem jakog i stabilnog ekonomskog rasta, raspoložive tehnologije i druge konkretne okolnosti, kao i potrebu za pravednim i odgovarajućim doprinosom svake od

ovih Strana u globalnim naporima na realizaciji postavljenog cilja. Ove Strane mogu primenjivati takvu politiku i mere zajedno sa drugim Stranama i mogu pomagati drugim Stranama u pružanju doprinosa radi postizanja cilja Konvencije i, posebno, cilja ove podtačke;

---

¹ Ovo uključuje i politiku i mere koje sprovode regionalne ekonomski integrisane organizacije.

b) U cilju postizanja napretka u tom pravcu, svaka od ovih Strana će, u skladu sa članom 12, dostaviti u roku od šest meseci posle stupanja Konvencije na snagu, a zatim periodično, detaljne informacije o svojoj politici i merama iz podtačke (a), kao i predviđanjima u vezi sa emisijama iz izvora i odstranjivanja ponorima gasova staklene bašte koje ne reguliše Montrealski protokol, za period naveden u podtački (a), sa ciljem da se, individualno ili zajednički, ove emisije ugljendioksida i drugih gasova staklene bašte koje ne reguliše Montrealski protokol vrate na nivo iz 1990. god. Ove informacije razmatraće Konferencija Strana na svom prvom zasedanju, a posle toga periodično, u skladu sa članom 7;

c) Pri proračunavanju emisija gasova staklene bašte koji se oslobađaju u atmosferu iz izvora i odstranjuju iz nje ponorima, za svrhe navedene u podtački (b), treba uzeti u obzir najbolja postojeća naučna saznanja, i to posebno o efektivnom kapacitetu ponora i uticaju tih gasova na promenu klime. Konferencija Strana će, na svom prvom zasedanju, razmatrati i usaglašavati metodologije za ova proračunavanja, a zatim će ih redovno razmatrati;

d) Konferencija Strana će, na svom prvom zasedanju, razmatrati adekvatnost podtačaka (a) i (b). Ta razmatranja sprovodiće se u svetlu najboljih raspoloživih naučnih informacija i procena promene klime i njenih posledica, a takođe i odgovarajućih stručnih, društvenih i ekonomskih informacija. Na osnovu takvih razmatranja, Konferencija Strana će preduzeti odgovarajuće akcije, koje mogu uključiti usvajanje amandmana za obaveze izložene u navedenim podtačkama. Konferencija Strana će, na svom prvom zasedanju, doneti i odluku u vezi sa kriterijumima za zajedničku realizaciju, kao što je navedeno u podtački (a). Drugo razmatranje podtačaka (a) i (b) izvršiće se najkasnije do 31. decembra 1998. god., a posle toga, u redovnim intervalima koje će odrediti Konferencija Strana, sve do postizanja cilja ove Konvencije;

e) Svaka od ovih Strana će:

i) Usaglašavati, po potrebi, sa drugim Stranama, relevantne ekonomske i administrativne instrumente koje će pripremiti radi postizanja cilja Konvencije;

ii) Identifikovati i periodično razmatrati onu svoju politiku i praksu koje pospešuju aktivnosti koje dovode do većih nivoa antropogenih emisija gasova staklene bašte koje ne reguliše Montrealski protokol, u poređenju sa nivoima koji bi inače postojali;

f) Konferencija Strana će razmatrati najkasnije do 31. decembra 1998. god., raspoložive informacije u cilju donošenja odluka koje se odnose na eventualne dopune spiskova u Aneksima I i II, uz saglasnost zainteresovanih Strana;

g) Svaka Strana koja se ne nalazi na spisku u Aneksu I može u svom instrumentu o ratifikaciji, prihvatanju, usvajanju ili pristupanju, ili bilo kada kasnije, obavestiti depozitara o nameri da prihvata obaveze iz podtačaka (a) i (b). Depozitar će informisati druge potpisnike Konvencije i druge Strane o svakom takvom obaveštenju.

3. Strane - razvijene zemlje i druge razvijene Strane koje se nalaze na spisku u Aneksu II, obezbediće nove i dopunske izvore finansiranja za pokrivanje svih troškova Strana - zemalja u razvoju, u skladu sa njihovim obavezama iz člana 12. tačka 1. One će takođe obezbediti takve finansijske izvore, uključujući i one za transfer tehnologija, neophodne Stranama - zemljama u razvoju za pokrivanje svih dogovorenih dodatnih troškova vezanih za ostvarivanje mera koje su obuhvaćene tačkom 1. ovog člana i usaglašene između Strane - zemlje u razvoju i međunarodnog organa ili tela iz člana 11. i u skladu sa tim članom. Pri ostvarivanju tih obaveza uzimaće se u obzir i da priliv sredstava treba da bude adekvatan i predvidiv, kao i važnost odgovarajuće raspodele opterećenja između Strana - razvijenih zemalja.

4. Strane - razvijene zemlje i druge razvijene Strane koje se nalaze na spisku u Aneksu II, takođe će pomoći Stranama - zemljama u razvoju, koje su naročito osetljive na štetne uticaje promene klime, u pokrivanju troškova potrebnih za prilagođavanje na ove štetne uticaje.

5. Strane - razvijene zemlje i druge razvijene Strane koje se nalaze na spisku u Aneksu II, preduzeće sve praktične korake za podsticanje, olakšavanje i finansiranje, prema potrebi, transfera ili pristupa, ekološki bezopasnih tehnologija "znanja" drugim Stranama, naročito Stranama - zemljama u razvoju, da bi im se omogućilo sprovođenje odredbi Konvencije. U tom procesu, Strane - razvijene zemlje će pružati podršku razvoju i jačanju nacionalnog potencijala i tehnologije Strana - zemalja u razvoju. Druge Strane i organizacije, koje su u mogućnosti da to učine, mogu takođe pružiti pomoć u transferu takvih tehnologija.

6. U realizaciji svojih obaveza iz tačke 2. Konferencija Strana dozvoliće određen stepen fleksibilnosti onim Stranama iz Aneksa I koje se nalaze u procesu prelaska na tržišnu ekonomiju, kako bi se ojačala njihova sposobnost da se bave problemima promene klime, uzimajući pri tome u obzir nivo antropogenih emisija u prošlosti, koji će biti uzet kao referentni nivo gasova staklene bašte koje ne reguliše Montrealski protokol.

7. Stepenn efikasnosti sa kojim Strane - zemlje u razvoju ostvaruju svoje obaveze iz Konvencije, zavisice od efikasnosti ostvarivanja obaveza iz Konvencije Strana - razvijenih zemalja, koje se odnose na finansijske izvore i transfer tehnologija, pri čemu će se u punoj meri uvažavati da ekonomski i društveni razvoj i iskorenjivanje siromaštva predstavljaju glavne i dominantne prioritete Strana - zemalja u razvoju.

8. Pri izvršavanju obaveza iz ovog člana, Strane će temeljno razmatrati kakve je akcije neophodno preduzeti u skladu sa Konvencijom, uključujući i akcije koje se odnose na finansiranje, osiguranje i prenos tehnologija, da bi se zadovoljile specifične potrebe i interesi Strana - zemalja u razvoju koje proističu iz nepovoljnih uticaja promene klime i/ili uticaja sprovođenja mera reagovanja, naročito kod sledećih zemalja:

a) Malih ostrvskih zemalja;

b) Zemalja sa niskim priobalnim zonama;

c) Zemalja sa aridnim i semiaridnim područjima, pošumljenim područjima i područjima u kojima su šume izložene propadanju;

d) Zemalja sa područjima u kojima se javljaju prirodne katastrofe;

e) Zemalja sa područjima podložnim sušama i širenju pustinja;

- f) Zemalja sa područjima sa velikim urbanim atmosferskim zagađenjem;
- g) Zemalja sa područjima sa osetljivim ekosistemima uključujući planinske ekosisteme;
- h) Zemalja čije su privrede jako zavisne od prihoda od proizvodnje, prerade i izvoza, i/ili od potrošnje fosilnih goriva i s njima povezanih energetski-intenzivnih produkata; i
- i) Zemalja koje nemaju izlaz na more i tranzitnih zemalja.

Osim toga, Konferencija Strana može, po potrebi, preduzimati i druge odgovarajuće akcije u vezi sa ovom tačkom.

9. Strane će u potpunosti uzeti u obzir konkretne potrebe i specifične uslove najmanje razvijenih zemalja u njihovim akcijama koje zahtevaju finansiranje i transfer tehnologija.

10. Pri izvršavanju obaveza iz Konvencije u skladu sa članom 10, Strane će uzimati u obzir situaciju onih Strana, i to posebno Strana - zemalja u razvoju, čija je privreda osetljiva na nepovoljne uticaje primene mera reagovanja na promenu klime. To se naročito odnosi na one Strane čija privreda bitno zavisi od prihoda ostvarenih proizvodnjom, preradom i izvozom, i/ili potrošnjom fosilnih goriva i s njima povezanih energetski intenzivnih produkata i/ili korišćenjem fosilnih goriva čija bi zamena drugim alternativama takvim Stranama predstavljala ozbiljne teškoće.

Član 5

ISTRAŽIVANJE I SISTEMATSKO OSMATRANJE

Pri izvršavanju svojih obaveza iz člana 4. tačka 1(g), Strane će:

- a) Po potrebi podržavati i dalje razvijati, međunarodne i međuvladine programe i mreže ili organizacije koje imaju za cilj definisanje, sprovođenje i ocenu i finansiranje istraživanja, prikupljanje podataka i sistematsko osmatranje, uzimaju u obzir da je neophodno minimizirati dupliranje poslova;
- b) Podržavati međunarodne i međuvladine napore za jačanje sistematskih osmatranja i nacionalnih naučnih i stručnih istraživačkih potencijala i mogućnosti, naročito u zemljama u razvoju, i pružati podršku pristupu i razmeni podataka i analiza dobijenih iz oblasti izvan granica nacionalne jurisdikcije; i
- c) Uzimati u obzir specifične interese i potrebe zemalja u razvoju i sarađivati na jačanju njihovih nacionalnih potencijala i mogućnosti učešća u naporima o kojima je reč u podtačkama (a) i (b).

Član 6

OBRAZOVANJE I OBUKA KADROVA I INFORMISANJE JAVNOSTI

Pri izvršavanju svojih obaveza iz člana 4. tačka 1 (i), Strane će:

a) Podsticati i olakšavati, na nacionalnom i, prema potrebi, na subregionalnom i regionalnom nivou, a u skladu sa nacionalnim zakonima i propisima i u okviru svojih odgovarajućih mogućnosti:

- i) Razvoj i ostvarivanje programa obrazovanja i informisanja javnosti o problemima promene klime i njenim uticajima;
- ii) Pristup javnosti informacijama o promeni klime i njenim uticajima;
- iii) Učešće javnosti u rešavanju problema promene klime i njenih uticaja i priprema adekvatnih mera reagovanja;

i

- iv) Obuku naučnog, stručnog i upravljačkog kadra;

b) Sarađivati i podržavati, na međunarodnom nivou i, tamo gde je neophodno, koristeći postojeće organe:

- i) Razradu i razmenu obrazovnog i materijala namenjenog upoznavanju javnosti sa problemima promene klime i njenih uticaja; i
- ii) Razradu i ostvarivanje programa obrazovanja i obuke, uključujući jačanje nacionalnih institucija i razmenu kadrova ili njihovo upućivanje na obuku za eksperte u toj oblasti, i to posebno za potrebe zemalja u razvoju.

Član 7

KONFERENCIJA STRANA

1. Ovim se ustanovljava Konferencija Strana.

2. Konferencija Strana, kao najviši organ ove Konvencije, redovno razmatra sprovođenje Konvencije i svih drugih odnosnih pravnih instrumenata koje može usvojiti Konferencija Strana i, u granicama svog mandata, donosi odluke neophodne za poboljšanje efikasnosti sprovođenja Konvencije. U tom cilju ona:

a) Periodično vrši analizu obaveza Strana i institucionalnih aranžmana koji proističu iz ove Konvencije, u funkciji ostvarivanja cilja Konvencije, iskustava stečenih tokom njenog sprovođenja i unapređenja naučnih i stručnih znanja;

b) Podržava i olakšava razmenu informacija o merama za reagovanje na promenu klime i njene uticaje, koje su usvojile Strane, uvažavajući razlike u pogledu okolnosti, obaveza i mogućnosti Strana i njihovih odgovarajućih obaveza prema Konvenciji;

c) Olakšava, na zahtev dve ili više Strana, koordinaciju mera koje su one usvojile u cilju reagovanja na promenu klime i njene uticaje, uvažavajući razlike u pogledu okolnosti, obaveza i mogućnosti Strana i njihovih respektivnih obaveza prema Konvenciji;

d) Unapređuje i usmerava, u skladu sa ciljem i odredbama Konvencije, razvoj i periodično preciziranje uporedivih metodologija, koje treba da budu usvojene na Konferenciji Strana, između ostalog, radi pripreme katastarsa emisija gasova staklene bašte iz izvora i njihovog odstranjivanja ponorima i radi ocene efikasnosti mera za ograničavanje emisija i povećanje odstranjivanja ovih gasova;

e) Ocenjuje, na osnovu svih informacija koje joj se prema odredbama Konvencije stavljaju na raspolaganje, kako Strane sprovode Konvenciju, sveukupne efekte mera usvojenih u skladu sa Konvencijom, a posebno ekološke, ekonomske i društvene efekte, kao i njihovo kumulativno dejstvo i stepen napretka koji je postignut u realizaciji cilja Konvencije;

f) Razmatra i usvaja redovne izveštaje o sprovođenju Konvencije i obezbeđuje njihovo publikovanje;

g) Donosi preporuke o bilo kojim pitanjima neophodnim za sprovođenje Konvencije;

h) Nastoji da mobilise finansijske izvore u skladu sa članom 4, tač. 3, 4. i 5, kao i članom 11;

i) Formira pomoćna tela za koja se smatra da su neophodna za sprovođenje Konvencije;

j) Razmatra izveštaje koje podnose njeni pomoćni organi i usmerava njihov rad;

k) Usaglašava i usvaja, putem konsenzusa, pravila procedure i finansijska pravila, svoja i svih pomoćnih organa;

l) Traži i koristi, kad je potrebno, usluge i saradnju od strane nadležnih međunarodnih organizacija i međunarodnih organa i nevladinih tela i koristi informacije koje joj dostavljaju;

m) Izvršava i druge slične funkcije neophodne za postizanje cilja Konvencije, kao i sve ostale funkcije koje ima prema Konvenciji.

3. Konferencija Strana usvojiće, na svom prvom zasedanju, svoja pravila procedure, kao i pravila procedure pomoćnih organa koje je formirala Konvencija, a koja obuhvataju proceduru donošenja odluka o pitanjima koja nisu obuhvaćena procedurama donošenja odluka, predviđenim ovom konvencijom. Ove procedure mogu utvrđivati kakva većina je potrebna za donošenje pojedinih odluka.

4. Prvo zasedanje Konferencije Strana saziva privremeni sekretarijat iz člana 21. i treba da se održi najkasnije u roku od godinu dana od datuma stupanja Konvencije na snagu. Posle toga, redovna zasedanja Konferencije Strana treba da se održavaju jedanput godišnje, ukoliko Konferencija Strana ne odluči drugačije.

5. Vanredno zasedanje Konferencije Strana održava se u nekom drugom terminu koji Konferencija oceni neophodnim, ili na pismeni zahtev bilo koje od Strana, pod uslovom da se u roku od šest meseci po dostavljanju zahteva Stranama od strane sekretarijata, tom zahtevu pridruži najmanje jedna trećina Strana.

6. Ujedinjenje nacije, njene specijalizovane agencije i Međunarodna agencija za atomsku energiju, kao i bilo koja država članica tih organizacija ili njihovi posmatrači, koji nisu Strane

Konvencije, mogu prisustvovati zasedanjima Konferencije Strana kao posmatrači. Svakom organu ili agenciji, nacionalnoj ili međunarodnoj, vladinoj ili nevladinoj, koja je kvalifikovana za pitanja kojima se bavi Konvencija, a koja je obavestila sekretarijat da želi da prisustvuje zasedanju Konferencije Strana kao posmatrač, može se to dopustiti, ako se tome ne protivi najmanje jedna trećina prisutnih Strana. Dozvola i učešće posmatrača reguliše se pravilima procedure koja je usvojila Konferencija Strana.

Član 8

SEKRETARIJAT

1. Ovim se osniva sekretarijat.
2. Sekretarijat izvršava sledeće funkcije:
  - a) Organizuje zasedanja Konferencije Strana i njenih pomoćnih organa formiranih u skladu sa Konvencijom i obezbeđuje im neophodne usluge;
  - b) Prikuplja i vrši distribuciju dostavljenih izveštaja;
  - c) Pruža pomoć Stranama, naročito Stranama - zemljama u razvoju, na njihov zahtev, u prikupljanju i slanju potrebnih informacija u skladu sa odredbama Konvencije;
  - d) Priprema izveštaje o svojim aktivnostima i podnosi ih Konferenciji Strana;
  - e) Obezbeđuje koordinaciju sa sekretarijatima drugih odgovarajućih međunarodnih organa;
  - f) Po uputstvu Konferencije Strana, uspostavlja administrativne i ugovorne veze koje mogu biti potrebne radi efikasnog ispunjavanja njegovih funkcija; i
  - g) Izvršava ostale sekretarske funkcije koje su utvrđene u Konvenciji i u bilo kojem od njenih protokola, kao i druge funkcije koje može odrediti Konferencija Strana.
3. Konferencija Strana, na svom prvom zasedanju, imenuje stalni sekretarijat i organizuje njegov rad.

Član 9

POMOĆNI SAVETODAVNI ORGAN ZA NAUČNA I TEHNOLOŠKA PITANJA

1. Ovim se osniva pomoćni savetodavni organ za naučna i tehnološka pitanja, koji je zadužen da obezbedi Konferenciji Strana, i, po potrebi, njenim drugim pomoćnim organima, blagovremene informacije i mišljenje o naučnim i tehnološkim pitanjima vezanim za Konvenciju. Ovaj organ je otvoren za učešće svih Strana i ima multidisciplinirani karakter. Sastoji se od vladinih predstavnika kompetentnih u odgovarajućim stručnim oblastima. On redovno dostavlja izveštaje Konferenciji Strana o svim aspektima svoga rada.
2. Pod rukovodstvom Konferencije Strana i oslanjajući se na postojeće nadležne međunarodne organe, ovaj organ:

- a) Daje ocenu stanja naučnih saznanja o promeni klime i njenim uticajima;
  - b) Priprema naučne ocene delotvornosti mera koje se preduzimaju u okviru sprovođenja Konvencije;
  - c) Identifikuje nove, efikasne i najsavremenije tehnologije i "znanja" i daje preporuke o načinima i sredstvima za unapređenje razvoja i/ili transfera takvih tehnologija;
  - d) Daje mišljenje, efikasne i najsavremenije tehnologije i "znanja" i daje preporuke o načinima i sredstvima za unapređenje razvoja i/ili transfera takvih tehnologija;
  - e) Daje odgovore na naučna, tehnološka i metodološka pitanja, koja ovom organu mogu postaviti Konferencija Strana i njeni pomoćni organi.
3. Funkcije i mandat ovog organa Konferencija Strana može detaljnije utvrditi.

Član 10

POMOĆNI ORGAN ZA SPROVOĐENJE KONVENCIJE

1. Ovim se osniva pomoćni organ čiji je zadatak pružanje pomoći Konferenciji Strana u oceni i analizi sprovođenja Konvencije. Ovaj organ otvoren je za učešće svih Strana i sastoji od predstavnika vlada, koji su eksperti za pitanja koja se odnose na promene klime. On redovno izveštava Konferenciju Strana o svim aspektima svoga rada.
2. Pod rukovodstvom Konferencije Strana, ovaj organ:
  - a) Razmatra informacije koje se saopštavaju u skladu sa članom 12. tačka 1. radi ocene sveukupnih efekata mera koje Strane preduzimaju u skladu sa najnovijim naučnim procenama o promeni klime;
  - b) Razmatra informacije koje se saopštavaju u skladu sa članom 12. tačka 2. radi pružanja pomoći Konferenciji Strana u sprovođenju ispitivanja koja su predviđena u članu 4. tačka 2 (d); i
  - c) Pomaže Konferenciji Strana, prema potrebi, u pripremi i sprovođenju njenih odluka.

Član 11

FINANSIJSKI MEHANIZAM

1. Ovim se utvrđuje mehanizam za obezbeđivanje finansiranja na nepovratnoj osnovi ili pod povoljnim uslovima, uključujući transfer tehnologije. On funkcioniše pod rukovodstvom, i odgovoran je Konferenciji Strana koja utvrđuje njegovu politiku, programske prioritete i odgovarajuće kriterijume koji se odnose na ovu Konvenciju. Za upravljanje ovim mehanizmom zadužuju se jedan ili više postojećih međunarodnih organa.
2. Finansijski mehanizam predviđa ravnopravnu i uravnoteženu zastupljenost svih Strana u okviru otvorenog sistema upravljanja.

3. Konferencija Strana i organ ili organi, koji su zaduženi za upravljanje finansijskim mehanizmom dogovaraju se o procedurama za sprovođenje navedenih tačaka koje uključuju sledeće:

a) Uslove koji obezbeđuju da finansirani projekti iz domena promene klime budu u skladu sa politikom, programskim prioritetima i odgovarajućim kriterijumima koje je utvrdila Konferencija Strana;

b) Uslove pod kojima se neka konkretna odluka o finansiranju može ponovo razmatrati u skladu sa ovom politikom, programskim prioritetima i odgovarajućim kriterijumima;

c) Organ ili organi podnose redovne izveštaje Konferenciji Strana o svim finansijskim operacijama, u skladu sa zahtevom o odgovornosti postavljenim u tački 1. ovog člana; i

d) Određivanje iznosa finansijskih sredstava u obliku koji se može predvideti i identifikovati, a koja su potrebna i raspoloživa za sprovođenje ove konvencije, kao i uslova pod kojima se iznos tih sredstava periodično razmatra.

4. Konferencija Strana, na svom prvom zasedanju, utvrđuje procedure za sprovođenje gore navedenih odredbi na osnovu razmatranja i uzimajući u obzir privremene aranžmane iz člana 21. tačka 3. i donosi odluku o tome da li će ti privremeni aranžmani biti zadržani. U roku od četiri godine posle toga, Konferencija Strana razmatra finansijski mehanizam i preuzima odgovarajuće mere.

5. Strane - razvijene zemlje mogu takođe obezbeđivati, a Strane - zemlje u razvoju dobijati, finansijska sredstva namenjena za sprovođenje ove konvencije putem bilateralnih, regionalnih i drugih multilateralnih kanala.

Član 12

DOSTAVLJANJE INFORMACIJA KOJE SE ODOSE NA SPROVOĐENJE KONVENCIJE

1. U skladu sa članom 4. tačka 1. svaka Strana dostavlja Konferenciji Strana, preko sekretarijata, sledeće informacije:

a) Nacionalni katastar antropogenih emisija iz izvora i odstranjenih ponorima svih gasova staklene bašte koje ne reguliše Montrealski protokol, i to svaka Strana u okviru svojih mogućnosti, koristeći uporedive metodologije koje će biti predložene i usaglašene na Konferenciji Strana;

b) Opšti opis mera koje Strana preuzima ili predviđa za sprovođenje Konvencije; i

c) Sve ostale informacije koje Strana smatra relevantnim za postizanje cilja Konvencije, a koje su pogodne za uključivanje u izveštaj, uključujući, ukoliko je moguće, i podatke relevantne za proračunavanje globalnih tendencija emisije.

2. Svaka strana - razvijena zemlja i svaka druga Strana koja se nalazi na spisku u Aneksu I, unosi u svoj izveštaj sledeće vrste informacija:

a) Detaljan opis politike i mera koje je preduzela za izvršavanje svojih obaveza iz člana 4. tačka 2(a) i 2(b); i

b) Konkretnu procenu efekata koje će politika i mere iz podtačke (a) imati na njene antropogene emisije iz izvora i odstranjivanje ponorima gasova staklene bašte, u toku perioda navedenog u članu 4. tačka 2(a).

3. Pored toga, svaka Strana - razvijena zemlja i svaka druga razvijena Strana koja se nalazi na spisku u Aneksu II, uključuje u svoj izveštaj detaljne mere koje je preduzela u skladu sa članom 4. tač. 3, 4. i 5.

4. Strane - zemlje u razvoju mogu, na dobrovoljnoj osnovi, predlagati projekte za finansiranje, uključujući određene tehnologije, materijale, opremu, postupke ili praksu, potrebne za ostvarivanje takvih projekata, ako je moguće, davati procenu svih dodatnih troškova smanjivanja emisija i povećanja odstranjivanja gasova staklene bašte, kao i procenu odgovarajućih korisnih efekata.

5. Svaka Strana - razvijena zemlja i svaka druga Strana koja se nalazi na spisku u Aneksu I, dostavlja svoj prvi izveštaj u roku od šest meseci posle stupanja Konvencije na snagu za tu Stranu. Svaka Strana koja se ne nalazi na tom spisku, dostavlja svoj prvi izveštaj u roku od tri godine od stupanja Konvencije na snagu za tu Stranu, ili kad budu raspoloživa finansijska sredstva, u skladu sa članom 4. tačka 3. Strane - najmanje razvijene zemlje mogu dostaviti svoj prvi izveštaj po svom izboru. Učestalost narednih izveštaja svih Strana utvrđuje Konferencija Strana, vodeći računa o različitim vremenskim rokovima koji su utvrđeni u ovoj tački.

6. Informacije koje Strane treba da daju u skladu sa ovim članom, sekretarijat dostavlja Konferenciji Strana i svim odgovarajućim pomoćnim organima u što kraćem roku. U slučaju potrebe, procedure za dostavljanje informacija mogu biti detaljnije razmotrene na Konferenciji Strana.

7. Od svog prvog zasedanja, Konferencija Strana preduzima mere za pružanje stručne i finansijske podrške Stranama - zemljama u razvoju, na njihov zahtev, u prikupljanju i dostavljanju informacija, u skladu sa ovim članom, kao i u pogledu utvrđivanja stručnih i finansijskih potreba koje se odnose na predložene projekte i mere reagovanja u skladu sa članom 4. Takvu podršku mogu pružati, ako je to potrebno, druge Strane, nadležne međunarodne organizacije i sekretarijat.

8. Svaka grupa Strana može, u skladu sa osnovnim principima koje je usvojila Konferencija Strana i pod uslovom da prethodno obavesti Konferenciju Strana, da dostavi zajednički izveštaj i izvršavanju svojih obaveza iz ovog člana, pod uslovom da takav izveštaj sadrži informacije o tome da je svaka Strana ispunila njene individualne obaveze prema Konvenciji.

9. Informacije koje primi sekretarijat, a koje Strana označi kao poverljive, u skladu sa kriterijumima koje utvrđuje Konferencija Strana, sekretarijat će prikupiti radi zaštite njihove tajnosti pre nego što se stave na raspolaganje nekom od organa koji učestvuje u prenosu i razmatranju informacija.

10. U skladu sa odredbama tačke 9. ovog člana, a ne prejudicirajući da bilo koja Strana može bilo kada objaviti svoje saopštenje, sekretarijat, u skladu sa ovim članom, stavlja izveštaje Strana na uvid javnosti u vreme njihovog podnošenja Konferenciji Strana.

Član 13

REŠAVANJE PITANJA KOJA SE ODOSE NA SPROVOĐENJE KONVENCIJE

Konferencija Strana na svom prvom zasedanju razmatra pitanje uspostavljanja multilateralnog konsultativnog procesa, koji će Strane, na svoj zahtev, moći da koriste za rešavanje pitanja koja se tiču sprovođenja Konvencije.

Član 14

REŠAVANJE SPOROVA

1. U slučaju spora između dve ili više Strana u vezi sa tumačenjem ili primenom Konvencije zainteresovane Strane potražiće rešenje spora putem pregovora ili na bilo koji drugi miran način po sopstvenom izboru.

2. Pri ratifikaciji, usvajanju, odobravanju, ili pristupanju Konvenciji, ili bilo kada posle toga, Strana koja nije regionalna organizacija ekonomske integracije, može podneti pismenu izjavu depozitaru da u vezi sa bilo kojim sporom koji se odnosi na tumačenje ili primenu Konvencije, priznaje kao obavezan uslov *ipso facto* i bez specijalnog sporazuma, prema bilo kojoj Strani koja prihvata istu obavezu:

a) Podnošenje spora Međunarodnom sudu i/ili

b) Arbitražu u skladu sa procedurom koju će Konferencija Strana usvojiti, što je moguće pre, u Aneksu posvećenom arbitraži.

Strana-regionalna organizacija ekonomske integracije može dati izjavu sličnog karaktera u vezi sa arbitražom u skladu sa procedurom navedenom u podtački (b).

3. Izjava iz tačke 2. ovog člana ostaje na snazi do isteka roka važnosti u skladu sa uslovima ove izjave ili po isteku tri meseca od podnošenja depozitaru pismene predstave o njenom povlačenju.

4. Nova izjava, obaveštenje o povlačenju ili isticanje roka važnosti izjave neće ni na koji način uticati na postupak pred Međunarodnim sudom pravde ili arbitražnim sudom, osim ako se Strane u sporu ne dogovore drugačije.

5. Osim u slučaju postupka iz tačke 2. ovog člana, ukoliko po isteku 12 meseci od dana kada je jedna Strana obavestila drugu o tome da među njima postoji spor te Strane nisu mogle da reše svoj spor na neki od načina navedenih u tački 1. ovog člana, spor će na zahtev bilo koje od Strana u sporu biti upućen na sporazumno rešavanje.

6. Komisija za sporazumno rešavanje obrazuje se na zahtev jedne od Strana u sporu. Komisija je sastavljena od jednakog broja članova koje imenuje svaka zainteresovana Strana u sporu i predsednika koga zajedno biraju članovi koje imenuje svaka Strana. Komisija će doneti rešenje - preporuku koje Strane dobronamerno razmatraju.

7. Dopunske procedure koje se odnose na sporazumno rešavanje sporova usvaja Konferencija Strana u najkraćem roku, u vidu aneksa o sporazumnom rešavanju sporova.

8. Odredbe ovog člana primenjuju se na bilo koji odgovarajući pravni dokument koji Konferencija Strana usvoji, osim ako tim dokumentom nije drugačije predviđeno.

Član 15

AMANDMANI NA KONVENCIJU

1. Svaka Strana može predložiti amandmane na Konvenciju.
2. Amandmani na Konvenciju usvajaju se na redovnom zasedanju Konferencije Strana. Tekst svakog predloženog amandmana na Konvenciju, sekretarijat dostavlja Stranama najmanje šest meseci pre sastanka na kojem je on predložen za usvajanje. Sekretarijat predložene amandmane takođe dostavlja potpisnicama Konvencije i, radi informacije, depozitaru.
3. Strane će se maksimalno zalagati za postizanje saglasnosti o svakom predloženom amandmanu na Konvenciju konsenzusom. Ako su svi naponi za postizanje konsenzusa iscrpljeni i dogovor nije postignut, poslednja mogućnost je da se amandman usvoji tročetvrtinskom većinom glasova prisutnih Strana koje glasaju na zasedanju. Usvojeni amandman Sekretarijat dostavlja depozitaru, koji ga šalje svim Stranama radi prihvatanja.
4. Dokumenta o prihvatanju amandmana se deponuju kod depozitara. Amandman usvojen u skladu sa tačkom 3. ovog člana, stupa na sagu za one Strane koje su ga prihvatile devedesetog dana od datuma prijema od strane depozitara dokumenata o prihvatanju najmanje tri četvrtine Strana Konvencije.
5. Amandman stupa na snagu za bilo koju drugu Stranu devedesetog dana od datuma kada je ta Strana deponovala kod depozitara svoj dokument o prihvatanju navedenog amandmana.
6. U ovom članu izraz "prisutne Strane koje imaju pravo glasa" označava Strane koje su prisutne i koje glasaju "za" ili "protiv".

Član 16

USVAJANJE ANEKSA NA KONVENCIJU I UNOŠENJE AMANDMANA

1. Aneksi na Konvenciju predstavljaju njen integralni deo i, osim ako nije predviđeno drugačije, pozivanje na Konvenciju je u isto vreme i pozivanje na sve njene anekse. Bez prejudiciranja odredbi člana 14, tač. 2(b) i 7, takvi aneksi se svode na spiskove, obrasce i druga dokumenta opisanog karaktera u vezi naučnih, tehničkih, proceduralnih ili administrativnih pitanja.
2. Aneksi na Konvenciju se predlažu i prihvataju u skladu sa procedurom utvrđenom u članu 15. tač. 2, 3. i 4.
3. Aneks koji je usvojen u skladu sa tačkom 2. ovog člana stupa na snagu za sve Strane Konvencije šest meseci od datuma kada je depozitar obavestio te Strane o usvajanju datog aneksa, osim za one Strane koje su u tom periodu pismeno obavestile depozitara da ne

prihvataju aneks. Za Strane koje povuku svoje obaveštenje o neprihvatanju, aneks stupa na snagu devedesetog dana od datuma kada je depozitar primio njihovo obaveštenje o povlačenju.

4. Predlog, usvajanje i stupanje na snagu amandmana na anekse Konvencije podleže istoj proceduri kao i za predlog, usvajanje i stupanje na snagu aneksa na Konvenciju, u skladu sa tač. 2. i 3. ovog člana.

5. Ako usvajanje aneksa ili amandmana na aneks zahteva amandman na Konvenciju, taj aneks ili amandman na aneks ne stupaju na snagu dok amandman na Konvenciju ne stupi na snagu.

Član 17

PROTOKOLI

1. Konferencija Strana može, na svom redovnom zasjedanju, da usvaja protokole uz Konvenciju.
2. Tekst bilo kojeg predloženog protokola sekretarijat dostavlja Stranama najmanje šest meseci pre početka zasjedanja.
3. Uslovi za stupanje na snagu bilo kojeg protokola utvrđuju se u samom protokolu.
4. Samo Strane Konvencije mogu biti Strane protokola.
5. Odluke po bilo kojem protokolu donose samo Strane odgovarajućeg protokola.

Član 18

PRAVO GLASA

1. Svaka Strana Konvencije ima jedan glas, osim u slučajevima predviđenim u tački 2. ovog člana.
2. Regionalne organizacije ekonomske integracije, učestvuju u glasanju po pitanjima iz domena njihove nadležnosti sa brojem glasova jednakim broju njihovih zemalja članica koje su Strane Konvencije. Takva organizacija ne ostvaruje svoje pravo glasa ako neka od njenih zemalja članica samostalno glasa, i obratno.

Član 19

DEPOZITAR

Funkcije depozitara Konvencije i protokola usvojenih u skladu sa članom 17. ostvaruje Generalni sekretar Organizacije Ujedinjenih nacija.

Član 20

POTPISIVANJE

Ova Konvencija je otvorena za potpisivanje od strane država članica Organizacije Ujedinjenih nacija ili bilo koje od njenih specijalizovanih agencija ili država članica Statuta Međunarodnog suda i regionalnih organizacija ekonomske integracije u Rio de Žaneiru, za vreme Konferencije Ujedinjenih nacija za životnu sredinu i razvoj, a posle toga u sedištu Organizacije Ujedinjenih nacija u Njujorku, od 20. juna 1992. godine do 19. juna 1993. godine.

Član 21

PRIVREMENI MEHANIZMI

1. Do završetka prvog zasedanja Konferencije Strana, funkcije sekretarijata iz člana 8. privremeno će izvršavati sekretarijat koji je formirala Generalna skupština Organizacije Ujedinjenih nacija, rezolucijom 45/212, od 21. decembra 1990. godine.

2. Rukovodilac privremenog sekretarijata iz tačke 1. ovog člana, tesno će sarađivati sa Međuvladinom grupom eksperata za istraživanja promene klime, kako bi ova Grupa mogla da odgovori potrebama za objektivnim naučnim i stručnim konsultacijama. Takođe se mogu konsultovati i druga relevantna naučna tela.

3. Globalni ekološki fond Programa Ujedinjenih nacija za razvoj, Programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu i Međunarodne banke za obnovu i razvoj biće međunarodni organ kome je povereno da privremeno obezbeđuje funkcionisanje finansijskog mehanizma iz člana 11. S tim u vezi, Globalni ekološki fond trebalo bi na odgovarajući način prestrukturirati, a sastav njegovog članstva treba da bude univerzalnog karaktera kako bi se omogućilo ispunjavanje uslova iz člana 11.

Član 22

RATIFIKACIJA, PRIHVATANJE, ODOBRAVANJE ILI PRISTUPANJE

1. Konvencija podleže ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, od strane država i drugih regionalnih organizacija ekonomske integracije. Konvencija će biti otvorena za pristupanje od dana posle datuma njenog zatvaranja za potpisivanje. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja deponuju se kod depozitara.

2. Svaka regionalna organizacija ekonomske integracije koja postane Strana Konvencije, a da ni jedna od njenih zemalja članica nije Strana, podleže svim obavezama Konvencije. U slučaju takvih organizacija čije su jedna ili više zemalja članica i Strane Konvencije, ta organizacija i njene zemlje članice odlučuju o svojim odgovornostima za ispunjavanje obaveza prema Konvenciji. U takvim slučajevima, organizacija i zemlje članice ne mogu istovremeno da ostvaruju prava koja proističu iz Konvencije.

3. U svojim instrumentima ratifikacije, prihvatanja, odobravanja i pristupanja, regionalne organizacije ekonomske integracije iskazaće obim svojih nadležnosti u odnosu na pitanja koja se regulišu Konvencijom. Ove organizacije obaveštavaju takođe i depozitara, koji zatim obaveštava Strane o svim značajnim izmenama iz okvira njihove nadležnosti.

Član 23

STUPANJE NA SNAGU

1. Konvencija stupa na snagu devedesetog dana od dana deponovanja pedesetog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja.
2. Za svaku državu ili regionalnu organizaciju ekonomske integracije koja ratifikuje, prihvati ili odobri Konvenciju ili joj pristupi posle deponovanja pedesetog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja. Konvencija stupa na snagu devedesetog dana od datuma deponovanja, od strane takvih država ili regionalne organizacije ekonomske integracije, njenih instrumenata ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja.
3. U slučajevima iz tač. 1. i 2. ovog člana, instrument koji deponuje regionalna organizacija ekonomske integracije neće se računati kao dodatni uz one koje su deponovale države članice te organizacije.

Član 24

REZERVE NA KONVENCIJU

Nikakve rezerve se ne mogu izraziti u odnosu na ovu Konvenciju.

Član 25

POVLAČENJE

1. Bilo kada po isteku tri godine od datuma stupanja Konvencije na snagu za neku Stranu, ta Strana može da se povuče iz Konvencije obaveštavanjem depozitara pismenim putem.
2. Svako takvo povlačenje stupa na snagu po isteku jedne godine od dana kada je depozitar primio obaveštenje o povlačenju, ili nekog kasnijeg datuma koji je naveden u obaveštenju o povlačenju.
3. Za svaku Stranu koja se povlači iz Konvencije smatraće se da se povukla i iz svakog protokola u kome figurira kao Strana.

Član 26

AUTENTIČNI TEKSTOVI

Original ove Konvencije čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku podjednako verodostojni, biće deponovan kod Generalnog sekretara Organizacije Ujedinjenih nacija.

U potvrdu toga su dolepotpisani, uz propisno ovlašćenje za to, potpisali ovu Konvenciju.

Sačinjeno u Njujorku devetog maja hiljadudevetstodevedesetdruge godine.

Aneks I

1. Australija
2. Austrija
3. Belorusija¹⁾
4. Belgija
5. Bugarska¹⁾
6. Kanada
7. Čehoslovačka¹⁾
8. Danska
9. Evropska Zajednica
10. Estonija¹⁾
11. Finska
12. Francuska
13. Nemačka
14. Grčka
15. Mađarska¹⁾
16. Island
17. Irska
18. Italija
19. Japan
20. Latvija¹⁾
21. Litvanija¹⁾
22. Luksemburg
23. Holandija

24. Novi Zeland
25. Norveška
26. Poljska¹⁾
27. Portugalija
28. Rumunija¹⁾
29. Ruska Federacija¹⁾
30. Španija
31. Švedska
32. Švajcarska
33. Turska
34. Ukrajina¹⁾
35. Ujedinjeno Kraljevstvo Velika Britanija i Severna Irska
36. Sjedinjene Američke Države

---

¹ Zemlje koje se nalaze u procesu prelaska na tržišnu privredu.

Aneks II

1. Australija
2. Austrija
3. Belgija
4. Kanada
5. Danska
6. Evropska Zajednica
7. Finska
8. Francuska

9. Nemačka
10. Grčka
11. Island
12. Irska
13. Italija
14. Japan
15. Luksemburg
16. Holandija
17. Novi Zeland
18. Norveška
19. Portugalija
20. Španija
21. Švedska
22. Švajcarska
23. Turska
24. Ujedinjeno Kraljevstvo Velika Britanija i Severna Irska
25. Sjedinjene Američke Države

ČLAN 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SRJ" - Međunarodni ugovori.